

FORMAREA LIMBAJULUI PROFESIONAL ENGLEZ LA STUDENȚII  
DIN DOMENIUL CULTURII FIZICE*Nastas Natalia,**Universitatea de Stat de Educație Fizică și Sport, Chișinău, Republica Moldova*

**Cuvinte-cheie:** limbă engleză, limbaj profesional, competențe, studenți, terminologie sportivă.

**Rezumat.** În contextul integrării europene, vorbirea fluentă a limbii engleze reprezintă o realitate și o necesitate nu doar conversațională, ci și pe domenii de activitate. Lumea modernă a impus anumite criterii de selecție și în momentul angajării pe plan profesional, ceea ce impune reformatarea procesului de studiere a limbii engleze la nivel universitar. Eficientizarea predării limbii engleze nu va fi posibilă fără recunoașterea meritului domeniului cognitiv, afectiv, social și, în special, a domeniului metacognitiv. Formarea limbajului profesional englez la studenții de la Universitatea de Stat de Educație Fizică și Sport (USEFS) ajută la cunoașterea și aplicarea limbajului sportiv-pedagogic, la formarea competențelor cognitive generale, dar și a celor speciale, în baza cărora ei vor desfășura activitatea de învățare și evaluare a elevilor, conform curriculumului modernizat la educația fizică. Învățarea limbii engleze a devenit un obiectiv esențial pe agenda organismelor internaționale și europene, care au recunoscut această necesitate și au implementat acțiuni concrete, sub forma răspunsurilor inovatoare metodice la cerințele de învățare, predare și evaluare a nivelului de cunoaștere a limbii străine.

**Actualitatea.** În prezent, studiul limbii engleze este mai mult o necesitate, decât o tendință sau preferință. Interesul pentru învățarea și cunoașterea a limbii engleze este determinat de problemele mondiale: globalizare, interculturalitate, necesitatea de a forma indivizi care acceptă să conviețuiască într-o societate diversificată și multicoloră, tolerantă, pentru a înțelege reprezentanții diferitelor culturi, pentru a asigura progresul și prosperitatea culturii naționale. A învăța limba engleză constă nu doar în achiziționarea vocabularului și structurilor fonetice, morfologice, gramaticale, semantice, dar și a noilor moduri și modalități de gândire, reflectare, viziuni și filosofii asupra vieții.

**Scopul cercetării** constă în eficientizarea predării limbii engleze prin învățarea personalizată, fapt ce va conduce la depolarizarea procesului educațional, eliminarea limitelor și încurajarea studenților de a participa activ la procesul educațional, armonizat cu nevoile de învățare, ajustate la preferințele de învățare și la interesele specifice ale studenților, cu accent pe formarea de competențe și explorarea potențialului metacognitiv.

**Obiectivul cercetării:** Studiarea teoriei și practicii procesului educațional la disciplina de studii Limba engleză din cadrul Universității de Stat de Educație Fizică și Sport (USEFS).

**Metodologia de cercetare:** analiza și generalizarea datelor literaturii de specialitate, studiarea documentației de lucru, observația pedagogică.

Procesul de învățare personalizată a limbii

engleze mijlocește interacțiunea dintre profesor și student, modificând atât comportamentul studentului, cât și pe cel al profesorului. Această influență, pe care partenerii o exercită unii asupra altora, depinde de calitatea și profunzimea proceselor de predare-învățare a limbii engleze. Menționăm că anterior strategia didactică a profesorului era definitorie pentru eficiența activității sale, actualmente accentul se pune pe modul în care partenerii procesului de predare-învățare se receptează și se înțeleg.

Învățarea limbii engleze a devenit un obiectiv esențial pe agenda organismelor internaționale și europene, care au recunoscut această necesitate și au implementat acțiuni concrete, sub forma răspunsurilor inovatoare metodice la cerințele de învățare, predare și evaluare a nivelului de cunoaștere a limbii străine.

În contextul integrării europene, vorbirea fluentă a limbii engleze reprezintă o realitate și o necesitate nu doar conversațională, ci și pe domenii de activitate (juridic, tehnic etc.). Lumea modernă a impus anumite criterii de selecție și în momentul angajării pe plan profesional, fapt ce impune reformatarea procesului de studiere a limbii engleze la nivel universitar. Eficientizarea predării limbii engleze nu va fi posibilă fără recunoașterea meritului domeniului cognitiv, afectiv, social și, în special, a domeniului metacognitiv, și stabilirea reperelor teoretice și metodologice ale elaborării Modelului tehnologic de învățare personalizată a limbii engleze, care va

valorifica cunoștințele și strategiile metacognitive de reglare a cogniției și strategiile metacognitive de scriere, citire, ascultare, care, la rândul lor, vor dezvolta competențele de comunicare (scriere, citire, ascultare, vorbire) în limba engleză.

Motivarea studenților care învață limba engleză poate fi diferită. Din perspectivă behavioristă, sursa motivației o constituie consecințele comportamentelor anterioare; din perspectivă cognitivă, sursa motivației este întărirea și structura internă (schemele mentale, credințele); din perspectivă constructivistă, sursa motivației este curiozitatea studentului, capacitatea lui de control asupra mediului extern [9, p. 146]. Există un număr semnificativ de factori, care eficientizează procesul de predare a limbii engleze prin învățarea personalizată [4, p. 291]:

- energizarea continuă a studenților, expectanțe clar formulate;
- fixarea unor obiective pe termen scurt, ce facilitează concentrarea atenției;
- aprecierea corectă și obiectivă;
- stimularea descoperirii, explorării, curiozității epistemice și participării active;
- înțelegerea nevoilor, trebuințelor personale ale fiecărui student;
- stilul didactic al profesorului;
- accentul pus pe calitatea activităților educaționale, și nu pe cantitate;
- încurajarea participării la activitățile desfășurate în afara orelor de curs;
- cultura organizațională a instituției de învățământ (un orar și program educativ flexibil);
- orientarea carierei;
- familia și atitudinea părinților.

Așadar, rolul profesorului de limba engleză constă în trecerea de la statutul de furnizor al cunoștințelor la cel de coparticipant la procesul de livrare a acestora, delegând o parte din responsabilitate pe umerii studenților, transformându-i în „căutători” activi de cunoștințe. Un alt aspect, care trebuie modificat în mediul universitar, este înlocuirea prelegerilor cu activități bazate pe metode de învățare interactivă. Chiar dacă se pot introduce diverse tehnici de implicare a studenților în activitate, totuși aceasta rămâne a fi o abordare pasivă, studentul fiind un subiect receptor. Un alt rol al profesorului de limba engleză constă în integrarea programelor curriculare de învățare în ritm propriu. Profesorul organizează situațiile de

învățare în așa fel, încât să se realizeze sarcinile didactice într-un interval de timp rezonabil. Un alt rol este de a organiza cooperarea în situații de grup.

Limba este un sistem complex de semne, simboluri și o multitudine de reguli gramaticale, dar și instrumentul principal al comunicării interumane. Comunicarea cu ajutorul limbii naturale (limba maternă a fiecăruia) se desfășoară în cadrul limbajului. M. Golu afirmă că, în aspect instrumental-funcțional, limba are următoarele „elemente”: vocabularul, alfabetul și regulile gramaticale, limba este un instrument de comunicare potențial. Limbajul este o submulțime ce se delimitează în cadrul mulțimii de bază, limba aflându-se în raport de incluziune față de aceasta [2, p. 494].

Predarea limbii engleze ca limbă străină va asigura realizarea celor trei funcții la care se referă psiholingvistica:

- a) conținutul (ca mesaj ce trebuie comunicat);
- b) structura sau componența lingvistică (cum se formulează acest mesaj din punct de vedere gramatical);
- c) valoarea psihologică sau motivarea expunerii (starea emotivă, atitudinea vorbitorului față de ascultător, față de cele comunicate).

Pe de o parte, procesul de predare/învățare a limbii engleze reprezintă o interacțiune a aspectelor menționate, corelând elemente comune de construire a comunicării (unități fonologice, lexicale și gramaticale), iar pe de altă parte, asigură echivalența existentă între procesele care definesc exprimarea orală (vorbirea) și cele ce definesc vorbirea scrisă (redactarea), implicând funcțiile afectivității, motivației și ale atitudinilor, susține T. Slama-Cazacu [5, p. 398].

Din cele relatate este evident că o limbă poate fi însușită adecvat numai dacă cel ce o învață o cunoaște în contextul utilizării concrete. Pentru a interacționa competent într-o situație dată, nu este suficient să cunoști doar domenii parțiale ale atitudinii relevante situaționale (de exemplu, competența lingvistică înțeleasă ca stăpânire a structurii gramaticale). Comunicarea este un proces global de comportament. Acest lucru rămâne valabil chiar și atunci când tratăm comunicarea numai sub aspectul ei primar, aspectul verbal al interacțiunii. De aici conchidem: învățarea limbilor noi trebuie să fie și învățarea unor elemente de

comportament nou. Cine vrea să învețe o limbă, așa cum este ea folosită real, în mod necesar ia cunoștință de formele ei fundamentale. Un învățământ care pune cu claritate în evidență aceste forme oferă prin aceasta o introducere conștientă în noua cultură.

Astfel, savantul german S. Vaimberg susține că scopul predării unei limbi străine ar trebui stabilit nu după o progresie geometrică, ci după una situativ-comunicațională [6, p.28]. Este cazul să remarcăm faptul că, învățând o limbă străină, studenții capătă cunoștințe practice care le vor permite să înțeleagă și să aprecieze o altă cultură, să-și lărgască spectrul perspectivelor de carieră. În preocuparea de asigurare a adaptării studenților la condițiile de deschidere contemporană către realitățile economico-sociale occidentale, procesul de învățare a limbii engleze în învățământul superior a fost regândit și restructurat pe principii noi: s-a valorizat tradiția în majoritatea profilurilor, cu grija de a moderniza, de a adapta și a adecva întregul proces la cerințele actuale.

Toate aceste căutări conceptuale converg astăzi spre primordialitatea comunicării în însușirea limbii engleze. Un fapt deosebit de important în orientarea comunicativă este deplasarea accentului de la profesor spre student, acesta devenind factor activ în învățare și în autoînvățare. Astfel, barierele ce pot apărea între profesor și student, în procesul de predare-învățare dispar, lăsând loc unui proces cooperant, în care studentul devine mai important decât însăși acțiunea de învățare. Studentul este subiect și actor principal în învățare, fapt important în însușirea limbii. El nu va enunța construcții gramaticale, ci mesaje care să-l implice ca subiect activ, primind, în același timp, mesaje al căror destinatar real va fi.

După cum am menționat, accentul pe ideile orientării comunicative permite echilibrarea posibilă a aspectelor examinate din punctul de vedere al compatibilităților de asimilare a limbilor. Scopul învățării limbii străine, în esența sa, este interactiv și realizarea lui efectivă este posibilă doar în cazul orientării consecutive a procesului didactic spre personalitatea studentului, interesele și cerințele lui individuale, experiența social-culturală și modalitatea de obținere a cunoștințelor. O astfel de tratare a scopului permite devierea de la obiectivele orientate teoretic spre cele practice, operaționale, educaționale în vede-

rea formării competenței comunicative, consideră Н.Д. Галискова [8, p. 9-12].

Învățarea unei limbi moderne cuprinde un sir de acțiuni îndeplinite de persoane care își dezvoltă un ansamblu de competențe generale, dar, mai ales, o competență comunicativă bazată pe explorarea mijloacelor lingvistice. În literatura de specialitate întâlnim mai multe concepte și definiții ale competențelor comunicative sau de comunicare, dar care comportă același sens. Ideea de competență aduce o trecere semnificativă de la ce la cum, contribuie la realizarea unui învățământ formativ și implică, atât sub raportul formării, cât și al dezvoltării, un efort de durată, acțiuni educaționale convergente și sistematice. *Competence* (engl.) înseamnă capacitatea unei persoane de a corespunde cerințelor dintr-un anumit domeniu. Competențele în DEX sunt tratate drept capacități de a cunoaște profund o problemă și pe această bază a avea autoritatea de a se pronunța într-o chestiune [9, p. 409].

Cercetările din ultimele patru decenii [1, 3, 7] confirmă afirmația că, pentru a comunica eficient și a deține ceea ce în limbajul psihosociopedagogiei semnifică noțiunea de competență comunicativă, nu este suficient să stăpânești aspectele gramaticale, fonetice, ortografice ale sistemului limbii ori să folosești un vocabular bogat, ci este nevoie, de asemenea, să fii capabil de a produce idei, de a iniția o conversație, de a convinge, de a argumenta și a contraargumenta, de a deține competențe în domeniul discursului/conversației. Astfel, competența comunicativă poate fi abordată din, cel puțin, două perspective:

1. Lingvistică, ce se bazează, în mare măsură, pe capacitatea de a comunica eficient într-o anumită limbă;

2. Psihosocială, ce relevă capacitatea membrilor unei anumite comunități de a intra în relație unii cu ceilalți, de a-și convinge interlocutorii în realizarea unor scopuri personale sau colective.

Se poate face, în acest sens, o distincție între competența de comunicare, ce relevă, îndeosebi, perspectiva lingvistică, și competența comunicativă, ce abordează procesul dintr-o perspectivă psihosocială.

În predarea limbilor străine, M. Grigorișvici [10, p.33] delimitează următoarele principii, care stau la baza competențelor comunicative:

- al orientării comunicative;

- al însușirii active și conștiente;
- al aplicării celor învățate și a motivației;
- al corelării celor patru componente (audierea, vorbirea, citirea și scrierea);
- al conștientizării și al însușirii fenomenelor de limbă în context;
- al situativității comunicative;
- al unității temporale în însușirea cuvintelor (îmbinări, monolog, dialog, text).

Același autor susține că competența comunicativă, în activitatea de învățare, se fundamentează pe următoarele motive:

1. Interesul cognitiv – se manifestă prin „vreau să știu, să cunosc”;
2. Motivul notei – se manifestă prin „vreau să obțin o notă mai bună”;
3. Sentimentul datoriei – se manifestă prin „trebuie să învăț”;
4. Pregătirea profesională – se manifestă prin „vreau să obțin o profesie”;
5. Diploma de studii – se manifestă prin „vreau să obțin diploma”;
6. Motivul autoafirmării – se manifestă prin „vreau să fiu primul”;
7. Motivul afilierii – se manifestă prin nevoia de contacte umane „vreau să plac cuiva”;
8. Motivul autodezvoltării – se manifestă prin „vreau să mă dezvolt”;
9. Motivul autointegrării – se manifestă prin „vreau să mă pot integra în spații și comunități de peste hotare”.

Motivele învățării se divizează în două categorii distincte:

1. Motive externe:
  - a) motive sociale largi;
  - b) motive poziționale;
  - c) motive ale colaborării sociale.
2. Motive interne:
  - a) motive cognitive largi;
  - b) motive cognitiv-instinctive;
  - c) motive ale autoinstruirii.

În viziunea pe care o abordăm, competențele comunicative se află într-o strânsă relație cu abilitățile de relaționare ale indivizilor, cu cunoștințele pe care ei le dețin în acest domeniu și cu gradul de conștientizare a dependențelor care se stabilesc între cei ce comunică.

**Rezultatele cercetării.** Este important de relevat că formarea competențelor comunicative în

limba străină necesită o motivație serioasă. Unele probleme cu care se confruntă profesorul de limbă străină sunt menționate în Portofoliul European al Limbilor. Lipsa de motivație a studenților este menționată, probabil, cel mai frecvent. Unii abordează chestiunea, depunând eforturi considerabile pentru a atribui practicii lor un caracter mai dinamic și mai interesant, prin selectarea unor activități de învățare stimulatoare și a unor documente atractive.

Totuși reconfortul acestei abordări este efemer și durează doar până la sfârșitul activităților. Sfidaarea constă deci în a-l incita pe student să spună ce consideră el că este interesant și a-l face să-și asume o parte din responsabilitățile pentru răcordarea activităților din sala de curs la interesele și nevoile sale.

În concluzie, menționăm că factorul motivațional joacă un rol foarte important în formarea și dezvoltarea competențelor comunicative ale studenților în limba engleză, contribuind eficient și nemijlocit la formarea și dezvoltarea personalității viitorului profesor antrenor, care exercită influența remarcabilă în direcția conservării și ameliorării sănătății, a potențialului biomotrice și spiritual al tinerii generații, sprijinind în felul acesta dezvoltarea armonioasă a societății.

Formarea limbajului profesional englez la studenții de la USEFS ajută la cunoașterea și aplicarea limbajului sportiv-pedagogic, la formarea competențelor cognitive generale și speciale, în baza cărora ei vor desfășura activitatea de învățare și evaluare conform cerințelor curriculumului modernizat la educația fizică.

Deci procesul de formare-învățare a limbajului profesional englez la studenții din domeniul culturii fizice câștigă în semnificație prin raportarea permanentă la practicile sociale și la contextele concrete de exersare a competențelor dobândite. Învățarea devine un proces clar orientat, care sporește motivația pentru acțiune. Competențele angajează achizițiile anterioare ale studentului, oferind posibilități concrete de a face anumite lucruri ca urmare a dezvoltării competenței, fapt ce sporește motivația studenților pentru învățarea limbii engleze. Centrarea pe achizițiile finale ale instruirii ne oferă libertate în valorificarea diferitelor stiluri de învățare și combinații specifice intelectului multiplu.

**Referințe bibliografice:**

1. Anderson J.R. (1996) ACT: A Simple Theory of Complex Cognition. In: American Psychologist, 51, p. 355-356.
2. Golu M. (2004) Bazele psihologiei generale. București: Editura Universitară. 720 p.
3. Claparède Ed. (1968) L'éducation fonctionnelle. Neuchatel; Paris, Delachaux & Niestle Edition, 1931. 6th ed. 266 p.
4. Estes W. (2014) Approaches to Human Learning and Motivation. Vol. 3. Psychology Press. 382 p.
5. Slama-Cazacu T. (1999) Psiholingvistica - o știință a comunicării. București: All Educational. 840 p.
6. Hargreaves D. (2006) Personalising Learning - 6. The Final Gateway: School Design and Organization. Association of School and College Leaders. 60 p.
7. Helander M.G., Landauer T.K., Prabhu P.V. (1998) Handbook of Human-Computer Interaction. Second Edition, Proceedings. North Holland. 1582 p.
8. Gamble T., Gamble M. (1986) Introducing Mass Communication, McGraw Hill, p. 448.
9. Dicționar explicativ al limbii române. (1996) București: Ed. Univers enciclopedic. 1192 p.
10. Șchiopu L. (2015) Personalized Learning - Revolutionary Approach in Modern Education. În: Linguistic and Functional Features of Lexicon and Differentiation Methods for Teaching Foreign Languages. International Scientific Conference. Chișinău: Tipografia UPS „Ion Creangă”, p. 135-145.